

lägges till år 1047: »Her on þisum geare was mycel ge mot on Lundene to midfestene. and man sette ut .ix. lits manna scipa. and fif belifan wið æftan.»¹ År 1050 fullbordades den sålunda påbörjade avrustningen enl. ms. C: »and þæs ylcan geares he sette ealle þa litsmen of male.»² Det är tydligt, att det är ms. C som har rätt i fråga om dateringen, att i alla händelser ett år förflyter mellan de båda faserna i denna marina avrustning. Den lilla notisen om 12 månaders sold åt besättningen på de efter den första reduceringen återstående fartygen passar gott in i sammanhanget under sådana förhållanden. Efter år 1050 hade den engelske konungen alltså inga marina livtrupper av skandinavisk börd.

Den ovanstående utredningen, vilken ingick i min licentiatavhandling 1922, har alltså givit till resultat, att »kung Harald», som omnämnes i Tunainskriften, icke kan avse Harald Godwinsson, sannolikt ej heller Harald Svensson eller Harald Hen, möjligen Harald Hårdråde men troligast Harald Harfot. I Runorna i Sverige^{III} (1928) s. 51 f. antager även v. Friesen, att den ifrågavarande kungen antingen varit Harald Hårdråde eller Harald Harfot.

43. Södra Ljunga kyrka. Sunnerbo hd.

Pl. XXX: 1.

Litteratur: Folkskoleinspektör O. Lidén: beskrivning med foto i rapport till Riksantikvarien den 26 nov. 1932.

Runstenen i Södra Ljunga kyrka upptäcktes hösten 1932 i november månad av arbetare, som voro sysselsatta med anläggande av värmeledning. Den hittades i den tjocka väggen mellan sakristian och kyrkan, och runorna kommo ej i dagen, förrän arbetarna hade brutit loss ett stycke av hällen, vilken är placerad så, att väggen vilar på densamma. Man knackade dessutom bit för bit av mindre partier för att åstadkomma en ledningsgång. Dessa smärre fragment ha förkommit, och endast två flisor med delar av ristning kunde återfinnas. Det enda av den nyfunna runstenen, som är tillgängligt för undersökning, är de tre lösbrutna styckena, av vilka det största enligt arbetarnas uppskattning utgör ungefär en fjärdedel av hela stenen. Resten av denna kan ej uttagas utan omfattande arbeten och dryga kostnader enligt uppgifter av kyrkoherde I. Söderlund och riksantikvariens ombud arkitekt P. Boberg i Växjö.

Det största stycket A av runstenen är 96 cm. brett, 82 cm. högt, 17 cm. tjockt, stycket B är 30 cm. långt och 18 cm. brett, stycket C 44 cm. långt, 18 cm. brett. Runorna äro 10 cm. höga. Inskriften lyder:

A: . anut — n . sin . ukiftir þa .
 1 5 10 15
 B: r . s —
 20

Den högra bistaven på 4 **t** är ej synlig i hela sin utsträckning. Av nr 5 synes endast ett stavfragment vid nedre marglinjen. På grund av sammanhanget kan man antaga, att runan varit **u**. Av 16 **r** synes endast ett stycke av bistaven, vilken dock genom sin form ganska säkert anger sig höra till ett **r**. Av huvudstaven synes möjligen svaga och oregelbundna spår. Även 17 **p** är endast företrätt genom en bistav, som emellertid tydligt hör till ett **p**. Av 19 synes endast en **r**-bistav. På 20 **s** fattas nedersta stycket. Efter denna runa ser man ett streck vid övre marglinjen, som möjligen kan vara en **m**-bistav. På fragmentet C synes endast en marglinje och ett annat streck längs med själva brottkanten. På åtskilliga runor äro bistavarnas

¹ Earle a. Plummer, Saxon Chron. I s. 171, II s. 233 f.

² a. a. I s. 172.

ändar rundade och fördjupade till punkter. Det framträder tydligt på 1 **a**, 2 **n**, 4 **t**, 6 **n**, 9 **n**, 14 **t** (åtminstone den vänstra bistaven). Angående dylika punktdekorerade runor se Inl. s. 14 f.!

Det namn, som inleder inskriften, 1—4, synes ha varit det i rsv. och även i senare språkskeden vanliga *Anundr*, som förekommer även i fda., och vilket på vn. område motsvaras av *Qnundr*. Ett förslag till detta namns etymologi framställs av Noreen i NoB. 1913 s. 143 f. 17—18 **pa**, vilka runor avsluta inskriften, äro möjligen de sista runorna i ordet *góða* (*drengja harða góða* eller något dyl.).

Transskription:

Qnund(r su)n sinn ok eptir ða

Översättning:

Anund sin son och efter

44. Ivla. Södra Ljunga sn. Sunnerbo hd.

Pl. XXX: 2, XXXI: 1, 2, XXXII.

Litteratur: Rannsagn. (Fl 9: 4); Rudebeck: Om Smålands antikviteter (V 1) s. 277 (gamla pagineringen); B. 1012; Ennes: Finnheten s. 42; Wallman: Topogr. Smol. med teckningar; L. 1266; Bugge i Runverser s. 241 ff.; Vistrand i N. Sm. Ark. med teckning, teckning i A. T. A. den 2.6.1880, Sunnerbo bl. 5; Friberg: protokoll över undersökningar den 10.8.1888 och den 1.8.1889 jämte teckning i N. Sm. Ark.; Ihrfors: Smol. sacra III s. 302 med teckning; Kinander i Småländska Hembygdsböcker II s. 46.

Stenen står vid Yttergården i Ivla by väster om landsvägen och ungefär 75 m. öster om närmaste mangårdsbyggnad. Den omgives i norr och öster av ett järnåldersgravfält. Inskriften är ristad på den sydöstra bredsiden och den nordöstra smalsidan.

År 1667 stod stenen enl. kyrkoherden Magister Dryanders relation om socknens antikviteter »hårdt wid eller på vägen med Runebokstäfver tree raader långsät på den ena och wästra sidan...»¹ Den runristade bredsiden, vilken vette åt väster, när denna redogörelse skrevs, är nu vänd mot sydost. Av teckningen i B. kan man få den uppfattningen, att stenen står på en gravhög. Peter Rudebecks ungefär samtida beskrivning ger intet stöd åt ett sådant antagande. Där talas om »een stoor Runsteen dherest een stoor högh ligger»², men Ennes säger uttryckligen, att runstenen vid Ivla »står på en Ättehö»³. Wallman, som företog sina undersökningsresor i dessa trakter 1819—1821, har utförligt beskrivit platsen: »Straxt invid Iffa by, på w. sidan om vägen åt Hamneda i vägkanten, står på jämna marken en Runsten, förmodl. nedfallen ifrån den midt öfver på andra sidan om vägen liggande af sandtägt genomskurna tämligen stora ättehögen, hkt såväl de hvita stödjestena omkring foten, som tryckta och muntl. berättelser att nämnde Runsten stått på en ättehö» synas bevitna. Rundt omkring stenen är hela ryden tätt beströdd och upfylld af större och mindre ättehögar, utan fotning, till flera hundra. De flesta hafva mot sin vidd en nog obetydlig sluttning och äro förmodl. af ålder ihopsjunkne. För öfrigt inuti steniga, ss. jordborren visade. Svartmyllans djuplek höll ungefärl. detta mått» (12 cm.).

På Wallmans tid hade alltså stenen samma plats som nu, men man har vänt den helt om sedan dess, som synes av Wallmans teckning, på vilken stenen står med baksidan mot landsvägen. Den runristade smalsidan, som av Wallman kallas den södra, är vänd mot nordost nu.

Det råder en tydlig överensstämmelse mellan Wallmans uppgifter om runstens plats och Dryanders år 1667 däruti, att stenen skall hava stått alldeles vid landsvägskanten, och Ennes'

¹ Rannsagn. (Fl. 9: 4).

² Om Smålands antikviteter I. c.

³ Finnheten s. 42, Fm 61.